

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

**Комітет Верховної Ради України з
питань організації державної влади,
місцевого самоврядування,
регіонального розвитку та
містобудування**

Про розгляд законопроекту
за реєстр. № 3177

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на засіданні 17 червня 2020 року (протокол № 41) відповідно до статей 27 і 109 Бюджетного кодексу України та статті 93 Регламенту Верховної Ради України розглянув проект Закону України про всеукраїнський та місцеві референдуми за народною ініціативою (реєстр. № 3177 від 05.03.2020), внесений народними депутатами України Німченком В.І., Медведчуком В.В. та іншими народними депутатами України, і повідомляє наступне.

Згідно з преамбулою «законом пропонується визначити основні засади, ініціювання, організацію та порядок проведення всеукраїнських і місцевих референдумів за народною ініціативою, правові наслідки рішень, що приймаються на таких референдумах». У законопроекті серед іншого встановлюються:

предмет та види референдумів за народною ініціативою, що вважаються на рівні всієї держави – всеукраїнськими, на рівні адміністративно-територіальних одиниць – місцевими (сільські, селищні, міські, районні в містах, районні, обласні та республіканський в Автономній Республіці Крим) та за змістом питань можуть бути законодавчими(нормотворчими), погоджувальними та контрольно-відкличними;

вимоги щодо створення системи комісій референдуму за народною ініціативою (окружних, територіальних, дільничних), що очолюються Центральною виборчою комісією, їх статусу, повноважень та оплати праці членів комісії;

умови фінансового та матеріально-технічного забезпечення організації і проведення всеукраїнських та місцевих референдумів за народною ініціативою.

При цьому у Розділі VIII законопроекту визначено, що фінансове забезпечення організації та проведення референдуму за народною ініціативою здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України

(всеукраїнського референдуму), за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів (місцевих референдумів), а саме:

витрати на організацію та проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою здійснюються Центральною виборчою комісією та окружними комісіями з референдуму відповідно до затверджених Центральною виборчою комісією кошторисів у межах коштів, передбачених на організацію і проведення всеукраїнських референдумів за народною ініціативою у Державному бюджеті України, з Фонду всеукраїнського референдуму, або виділених Кабінетом Міністрів України з резервного фонду */стаття 125 законопроекту/*;

витрати на організацію і проведення місцевих референдумів, в тому числі на закупівлю товарів, робіт та послуг для організації і проведення місцевих референдумів (крім витрат на збирання підписів учасників референдуму під вимогою про його проведення, агітацію референдуму), здійснюються комісіями з місцевого референдуму за рахунок коштів місцевих бюджетів, виділених на відповідні потреби, згідно із затвердженими територіальними комісіями кошторисами доходів і видатків на проведення місцевих референдумів */стаття 131 законопроекту/*.

Згідно із законопроектом до заходів з підготовки та проведення референдумів, насамперед, належить забезпечення діяльності комісій (зокрема, оплата праці їх членів). Так, у частині третій статті 75 законопроекту встановлюється, що за рішенням комісії з референдуму голова, заступник голови, секретар або (у разі їх відмови) інші члени дільничної, окружних комісій з референдуму (загальною кількістю не більш як три особи) здійснюють свої повноваження у комісії на платній основі з оплатою праці в розмірі та у порядку, встановлених Центральною виборчою комісією, за рахунок коштів державного або місцевого бюджету. Розмір заробітної плати члена комісії з референдуму, звільненого від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, не може бути нижчим від його середньої заробітної плати за основним місцем роботи. Розмір заробітної плати члена комісії з референдуму, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на момент її нарахування.

Водночас, у законопроекті встановлено, що територіальні комісії з референдуму є постійно діючими колегіальними органами, що утворюються на рівні сіл, селищ, міст, районів у містах, районів, областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя на визначений законом строк; дві третини складу територіальних комісій діють на постійній основі протягом строку, на який вони призначені, а третина складу комісії виконує свої обов'язки на період організації та проведення місцевого референдуму. Однак, законопроект не містить положень щодо визначення джерел покриття витрат, пов'язаних з забезпеченням діяльності таких комісій у період після закінчення процесу з референдуму.

Поряд з тим, за рахунок коштів державного бюджету Центральною виборчою комісією та за рахунок коштів місцевого бюджету територіальною

комісією з референдуму забезпечується висвітлення інформаційних заходів щодо участі громадян у відповідному референдумі, а також розповсюдження серед учасників референдуму необхідної кількості проектів нормативно-правових актів (їх текстів) у разі винесення їх на голосування.

Крім того, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи зобов'язані сприяти комісіям з референдуму в реалізації їх повноважень: надавати необхідні приміщення відповідно до нормативів, встановленим цим законом, та прийнятих відповідно до нього актами Центральної виборчої комісії, сприяти в облаштуванні цих приміщень; забезпечувати їх охорону, а також охорону бюлетенів та іншої документації; надавати згідно із встановленими Центральною виборчою комісією нормами транспортні засоби, засоби зв'язку, обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення повноважень комісій з референдуму. При цьому порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлює Кабінет Міністрів України.

Відтак, виконання запропонованих у законопроекті заходів з підготовки та проведення всеукраїнського та місцевого референдуму за народною ініціативою потребуватиме значних додаткових коштів з державного та з місцевих бюджетів.

Однак, в порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України, суб'єктом права законодавчої ініціативи не надано до законопроекту належне фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджетів. Натомість у пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його реалізація не потребує додаткових фінансових витрат з Державного бюджету України.

Водночас, окремі положення законопроекту не відповідають вимогам Бюджетного кодексу України. Зокрема,

- положення законопроекту щодо здійснення витрат за рахунок коштів резервного фонду бюджету суперечать статті 24 Бюджетного кодексу України, згідно з якою резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру та не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету;

- вжиті у законопроекті терміни (єдиний кошторис видатків, кошторис доходів та видатків, фінансування та ін.) не узгоджуються з визначеною у статті 2 Бюджетного кодексу термінологією бюджетного законодавства;

- положення про виділення коштів з відповідного місцевого бюджету для організації і проведення місцевого референдуму (*не пізніше п'ятнадцяти календарних днів від дня оприлюднення територіальною комісією з референдуму рішення про призначення місцевого референдуму*) належить узгодити з вимогами статей 77 та 78 Бюджетного кодексу в частині затвердження місцевих бюджетів та внесення змін до них.

Крім того, слід зауважити, що передбачену вимогу про закупівлю товарів, оплату робіт, послуг для організації та проведення всеукраїнського референдуму під час референдумного процесу за рахунок коштів державного бюджету без застосування тендерних процедур (у порядку, встановленому Центральною виборчою комісією), належить узгодити з положеннями Закону України «Про публічні закупівлі», а також визначитися щодо застосування такої процедури при здійсненні витрат на проведення місцевого референдуму.

У висновку Міністерства фінансів України до даного законопроекту також зазначається, що реалізація його положень потребуватиме значних додаткових видатків з державного та місцевих бюджетів на підготовку та проведення референдумів у разі їх призначення, однак відсутність належних розрахунків унеможливила проведення вартісної оцінки величини такого впливу. Разом з тим, Міністерство фінансів звертає увагу, що ряд положень законопроекту належить узгодити з нормами чинного законодавства, зокрема, в частині застосування назв центральних органів виконавчої влади (положення про Міністерство фінансів України та про Державну казначейську службу України), повноважень та кількісного складу комісій з референдуму (Виборчий кодекс України).

З огляду на зазначене, термін набрання чинності законом, визначений у законопроекті (*з дня його офіційного опублікування*), належить узгодити з положеннями частини третьої статті 27 Бюджетного кодексу України, що встановлює вимогу до введення в дію законів України або їх окремих положень, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету).

За результатами розгляду Комітет ухвалив рішення:

1. Законопроект про всеукраїнський та місцеві референдуми за народною ініціативою (реєстр. № 3177 від 05.03.2020), внесений народними депутатами України Німченком В.І., Медведчуком В.В. та іншими народними депутатами України, має вплив на показники бюджетів (призведе до збільшення видатків державного та місцевих бюджетів). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2020 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2021 року, а після 15 липня 2020 року – не раніше 1 січня 2022 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону);

2. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування при доопрацюванні законопроекту привести його положення (зокрема, Розділу VIII в частині фінансового забезпечення організації та проведення референдумів за народною ініціативою) у відповідність до вимог статей 2, 24, 77, 78 Бюджетного кодексу України.

Голова Комітету

Ю.Ю.Арістов

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E007B2D8000

Дійсний до: 07.02.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/8-2020/80054 від 18.06.2020

113047